

Az állami erdészeti társaságok ökoturisztikai szolgáltatásainak fenntartása

Magyarországon a természetjárás, az erdei turizmus elmúlt másfél évtizedben tapasztalható fellendülési tendenciájának a 2019-2020-as COVID-időszak még nagyobb intenzitást adott: becslések szerint az addigi évi 35 milliós látogatói alkalom 25 százalékkal nőtt meg. A belföldi turizmus ezen kiemelkedő jelentőségű szegmensének legfontosabb infrastrukturális hátterét, az erdei turistautak, pihenőhelyek hálózatának meghatározó részét az állami tulajdonú erdészeti társaságok tartják fenn. E fenntartó tevékenységük közjóléti célú, hiszen az erdőket mindenki ingyen veheti igénybe.

Túrázás, kirándulás, séta, terepfutás, kerékpározás: csak a legfontosabbak azok közül a szabadidős, sport- és rekreációs tevékenységek közül, amelyeknek a hazai erdők nyújtanak egészséges, természetközeli helyszínt. Az erdőkben töltött szabadidő mentális és testi előnyeiről, az egészségvédelem és betegségmegelőzés, sőt a rehabilitáció területén mérhető eredményeiről ma már nemzetközi és hazai kutatások, tanulmányok tudósítanak. Magyarországon az erdőben megtett erdei túrák, séták számát évente mintegy 40-50 millióra becsülik. A Magyar Turisztikai Ügynökség felmérése szerint Magyarország aktív korú lakosságának 48,7%-a túrázik legalább alkalmanként, míg Lengyelországban ez az arány 85%, Németországban pedig 76,4%.

Nem túlzás, hogy a klasszikus „népjólét” egyik, nemzetgazdasági dimenzióban is jelentős értéket képviselő eleme az erdőlátogatás és annak színtere, maga az erdő. A társadalmi szokások változása, az emberek természet iránti egyre nagyobb érdeklődése mellett Magyarországon az erdők turisztikai és közjóléti szerepét három további ok is erősíti. Egyrészt a magyar erdőtörvény az erdő látogatását mindenki számára ingyenesen biztosítja, másrészt a *Bejárható Magyarország Program* keretében 2013 óta jelentős állami források és a kormányzat is erősítette a természetközeli turizmust, harmadrészt a közjóléti célú erdei infrastruktúra fenntartását és fejlesztését jelentős részben az állami tulajdonú erdészeti társaságok gazdálkodása finanszírozza, így a működtetés nem terheli a költségvetést.

Ingyenesnek és gyakran magától értetődőnek vesszük a természet által a társadalomnak nyújtott szolgáltatásokat, pedig a zöld környezet megléte és szolgáltatásainak ingyenessége korántsem evidens. Segítheti a természeti tőke elismerését, ha megpróbáljuk az értékét pénzben is kifejezni. 2023-ban erre tett kísérletet Széchy Anna és Szerényi Zsuzsanna a Corvinusról, akik esettanulmányként az egyik legnépszerűbb hazai kirándulóhely, a Pilisi Bioszféra-rezervátum rekreációs értékét becsülték meg. A kutatók a 38 600 hektárnyi hegyvidéki erdő szabadidős értékének megállapításához az úgynevezett utazási költség-módszert használták. Ez annak alapján határozza meg egy terület értékét, hogy az oda látogatók mennyi pénzt és időt szánnak a terület felkeresésére. A számításokhoz a *Pilisi Parkerdő Zrt.* megbízásából korábban, 2017 és 2018 folyamán végzett látogatószámlálások során gyűjtött adatokból indultak ki, figyelembe vették az oda utazási költségeket, illetve a látogatással eltöltött idő alternatív költségét is (az átlagos nettó órabér egy részét alapul véve). Az eredmények szerint a Pilisi Bioszféra-rezervátumban a kirándulók erdei kikapcsolódásának pénzbeli értéke 2020-ban körülbelül évi 3,8 milliárd forint volt, ami az inflációt figye-

lembe véve jelenleg 4,6 milliárd forintot tesz ki. Egy átlagos félnapos látogatás a Pilisben 2900 forintot, egy egész napos túra mintegy 5000 forintot ér meg a természetjáróknak.

Egy átlagos magyarországi erdőlátogatás értéke 870 forint. (Az értéket befolyásolja, hogy a látogatások nagy része a lakóhely közelében megtett rövid erdei sétát jelent, szemben a Pilisre jellemző hosszabb kirándulásokkal.) A pilisi adatokat kivéve a kutatók arra az eredményre jutottak, hogy a magyarországi erdei szabadidős tevékenység teljes éves értéke mintegy 39 milliárd forint.

Magyarországon az erdőtörvény mellett az állami erdészeti társaságok szakmai és közjóléti tevékenységét fenntartó gazdasági modell biztosítja, hogy évente 40-50 millió alkalommal látogathassunk az erdőbe. E gazdasági modell alapja, hogy az erdészeti társaságok elsősorban a fenntartható módon megtermelt megújuló nyersanyag, az erdőből származó faanyag értékesítéséből származó bevételeiből „forgatnak vissza”, azaz látják el közjóléti feladataikat, így például az erdők turisztikai infrastruktúrájának fenntartását. A modell egyik lényegi eleme, hogy így az erdőlátogatás a magyar állampolgárok számára ténylegesen ingyenes, mert a fenntartásuk nem az adófizetők pénzéből, költségvetési forrásból történik. Elentétben például a legtöbb városi közparkkal, amelyek fenntartási és fejlesztési forrása rendszerint közpénz. Érdekes, hogy ez a gazdálkodási modell, illetve erdőkezelési szakmai szemlélet *Madas Lászlótól*, az állami tulajdonú Pilisi Parkerdő Zrt. egykori alapítójától és első igazgatójától származik. Ő volt az, aki az 1969-es alapítástól kezdődően törekedett az erdők gazdasági, közjóléti és természetvédelmi szempontjait összehangoltan érvényesíteni az erdőkezelésben. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a budapesti és a Budapest környéki erdőkben már évtizedekkel ezelőtt meghonosította a gazdasági és ökológiai-erdőkezelési szempontból is – mai szóhasználattal élve – „fenntartható” módszert.

A modell ma már országsszerte működik. 2010 és 2023 között az állami erdészeti társaságok saját forrásból csaknem 53 milliárd forintot költöttek közjóléti-turisztikai feladataik ellátására, ami nagyjából évi 4 milliárd forintot jelent. Ez az a ráfordítás, amely biztosítja az erdők látogathatóságát. Ezt az összeget nem kell az embereknek sem közvetlenül, belépőjegyek formájában, sem közvetetten, közpénzek formájában kifizetniük, viszont ennek köszönhetően a Corvinus Egyetem kutatása alapján a magyar társadalom évi 39 milliárd forint turisztikai értékhez jut: ténylegesen ingyen.

A magyar lakosság durván 50%-a által produkált évi 40-50 millió erdőlátogatás a becslések szerint másfél évtizede még csak a fele-harmada volt. A társadalmi szokások már említett változása mellett a magyar erdők turisztikai vonzerejének ilyen arányú növekedésében kulcsfontosságú a 2010 és 2023 között közjóléti-turisztikai célra fordított, 40 milliárd forintot meghaladó beruházási-fejlesztési forrás. Ezt a *Bejárható Magyarország Program* keretében részben a magyar állam támogatása, másrészt az állami tulajdonú erdészeti társaságok saját forrása, harmadrészt uniós pályázati források teremteték elő: erdei szálláshelyek és kisvasutak újultak meg, kerékpárutak, kilátók, tanösvények létesültek, megerősödött és megújult a hazai környezeti nevelés évtizedek óta legfontosabb bázisa, az erdészeti erdei iskolák hálózata.

Forrás: Agrárszektor,
Fotó: Pilisi Parkerdő Zrt.